

**Petro Stetsiuk, Doctor of Economic Sciences,
Professor of the Department of Management**
*State University Information and Communication Technologies
Kyiv, Ukraine*

Daria Yartseva, Master of the Department of Management
*State University Information and Communication Technologies
Kyiv, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-377-4-22>

MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES OF THE ENTERPRISE

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Основними елементами фінансових ресурсів підприємства є: статутний фонд, амортизаційний фонд, спеціальні фонди цільового призначення, невикористаний прибуток, кредиторська заборгованість усіх видів, ресурси, отримані з централізованих та децентралізованих фондів та інші.

У сучасних умовах проблема ефективного використання фінансових ресурсів є дуже актуальною, оскільки постійний дефіцит як централізованих, і децентралізованих фінансових ресурсів призводить до порушень нормального функціонування підприємств, організацій, галузей і загалом сфери управління.

Слід зазначити, що ефективність використання фінансових ресурсів безпосередньо з ефективним використанням матеріальних, трудових та інших видів ресурсів. Так, зниження матеріаломісткості продукції, тобто випуск більшої кількості продукції без збільшення обсягу використовуваної для цього сировини та матеріалів, веде до економії фінансових ресурсів. Зменшення витрат живої праці на одиницю продукції означає зростання ефективності використання трудових ресурсів, що також веде до економії фінансових ресурсів через зростання грошових накопичень та зменшення потреб підприємства у додаткових коштах [1].

Ефективність використання фінансових ресурсів можна оцінювати за допомогою зіставлення досягнутих результатів діяльності (наприклад, прибутку) із сумою фінансових ресурсів, які були у розпорядженні підприємства за відповідний період.

Однак не завжди результат діяльності залежить лише від ефективного використання фінансових ресурсів. Так, оптимально розподіливши та використавши фінансові ресурси підприємство може зазнавати збитків внаслідок зниження трудової дисципліни, порушення технології виробництва, перевитрати матеріалів, сировини та інших причин. Тому, щоб детальніше розглянути проблему ефективного використання фінансових ресурсів, необхідно оцінити ефективність використання всіх складових частин, які формують загалом фінансові ресурси підприємства.

Метою фінансової політики підприємства є найповніша мобілізація фінансових ресурсів, необхідні задоволення нагальних потреб розвитку суспільства. Відповідно до цього фінансова політика покликана створити сприятливі умови для активізації підприємницької діяльності. Велику увагу приділяють визначенню раціональних форм вилучення доходів підприємств на користь держави, а також частки участі населення у формуванні фінансових ресурсів. Важливе значення надається підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів шляхом їхнього розподілу між сферами суспільного виробництва, а також їх концентрації на основних напрямках економічного та соціального розвитку.

Фінансові ресурси – доходи та надходження суб'єктів господарювання та держави в особі його органів, які використовуються на меті розширеного відтворення та на задоволення інших потреб. Саме фінансові ресурси дозволяють відокремити категорію фінансів від категорії ціни та інших вартісних категорій. Фінансові ресурси, виступаючи у грошовій формі, відрізняються від інших ресурсів. Вони відносно відокремлені у своїх функціях, тому існує необхідність забезпечення ув'язування фінансових ресурсів з іншими ресурсами [2].

Фінансові ресурси, їхнє раціональне використання у відтворювальній діяльності перехідного ринку суспільства визначають матеріальну основу практичного реформування перехідної економіки, успішного подолання кризових невдач, підвищення рівня соціального захисту населення, особливо його малозабезпечених верств.

Власні фінансові ресурси належать самому підприємству та їх використання не тягне за собою можливості втрати контролю за діяльністю підприємства.

Наступною ознакою виділення елементів фінансових ресурсів є терміновість використання. Зазвичай, ресурси класифікуються на

короткострокові, середньострокові, довгострокові. Тимчасовий обрій кожної групи може бути встановлений індивідуально [3].

Ресурси короткострокового призначення – термін дії – до року. Призначені на фінансування поточної діяльності підприємства: формування оборотних коштів, короткострокових фінансових вливань, розрахунків з дебіторами [3].

Ресурси середньострокового призначення – від року до 3 років – використовуються для заміни окремих елементів основних фондів, їх реконструкції та переозброєння. У цьому випадку зазвичай не переслідуються мета зміни технології або повної заміни обладнання [3].

Ресурси довгострокового призначення – залучаються, як правило, терміном від 3 до 5 років і використовуються для фінансування основних фондів, довгострокових фінансових вкладень, венчурного (ризикового) фінансування [3].

Формування фондів підприємства починається з організації суб'єкта. Підприємство відповідно до законодавства формує статутний капітал – основне первісне джерело власних коштів підприємства, яке у вигляді основного та оборотного капіталу спрямовується на придбання фондів підприємства. До фондів належить додатковий капітал – створюється за рахунок: приросту вартості майна в результаті переоцінки основних фондів, емісійного доходу (за рахунок перевищення продажної ціни акцій над номінальною), безоплатно отриманих цінностей на виробничі цілі. Він може бути використаний на погашення сум зниження вартості майна, що виявились за результатами його переоцінки, на погашення збитків, що виникли в результаті безоплатної передачі майна іншим підприємствам та особам, збільшення статутного капіталу, на погашення збитку за результатами роботи підприємства за звітний рік.

У процесі виробничої діяльності доходи від виробленої продукції формі виручки від надходять на розрахунковий чи валютний (якщо підприємство експортує продукцію) рахунок. Виручка є джерелом відшкодування витрат за виробництво, просування продукції на ринок, у товарів (робіт, послуг). Амортизація, в такий спосіб, надходить у складі виручки від амортизаційний фонд призначений задля забезпечення відтворення основних фондів.

Результатом діяльності підприємства є прибуток. Після податкових виплат утворюється чистий прибуток, що витрачається відповідно до статутних документів та на розсуд підприємницького

суб'єкта. З неї формуються: резервний капітал та інші аналогічні резерви, фонд нагромадження, фонд споживання.

Слід зазначити, що не всі фінансові ресурси обслуговують виробничу сферу підприємства, оскільки підприємства виникають певні зобов'язання перед фінансово-кредитною системою, працівниками. Тому частина ресурсів відволікається у невиробничу сферу підприємства та виконує невиробничу функцію: резервний капітал, фонд накопичення, споживання та інші фонди. Виникнення цієї функції обумовлено зобов'язаннями підприємства, необхідністю розширення своєї діяльності. Роль цієї функції не менш важлива, оскільки від того, наскільки своєчасно та в повному обсязі виконуватимуться зобов'язання підприємства, залежить його виробнича діяльність.

Необхідно наголосити на важливості оптимального співвідношення ресурсів, що знаходяться у виробничій та невиробничій сферах, які приносять дохід або споживаються. Це дозволить, з одного боку, забезпечити безперервність процесу виробництва та виконання виробничої програми, а з іншого – у повному обсязі виконувати зовнішні та внутрішні зобов'язання, не забуваючи про ліквідність та прибуткове використання наявних ресурсів. Слід зазначити, що більше ресурсів бере участь у прибутковому обороті, тим ефективніше вся виробничо діяльність підприємства, отже, реалізується механізм відтворення економічного зростання.

Флагманське СТО «PROFIGAS» формує фонд накопичення, що становить близько 20%. Інші кошти спрямовуватимуться на фонд споживання.

Свої фінансові ресурси Флагманське СТО «PROFIGAS» розподіляє за багатьма напрямками, головними з яких є:

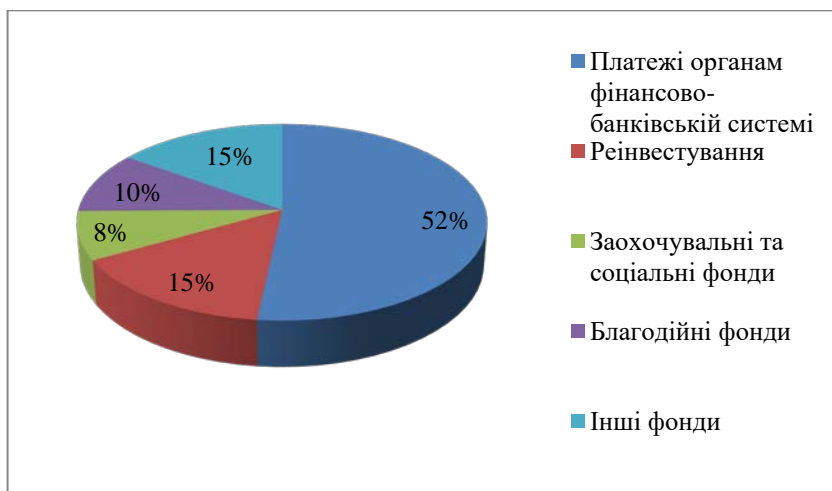
- платежі органам фінансово-банківської системи, зумовлені виконанням фінансових зобов'язань. Сюди відносяться; податкові платежі до бюджету, сплата відсотків банкам за користування кредитами, погашення раніше взятих позичок, страхові платежі тощо (42,1%);

- інвестування власних коштів у капітальні витрати (реінвестування), пов'язане з розширенням виробництва та технічним його оновленням, переходом на нові прогресивні технології та навчання спеціалістів закордоном тощо;

- спрямування фінансових ресурсів до грошових фондів заохочувального та соціального характеру;

– використання фінансових ресурсів на благодійні цілі, ЗСУ тощо.

На рис. 1 показано структуру розподілу підприємством прибутку.

**Рис. 1. Розподіл фінансових ресурсів
Флагманське СТО «PROFIGAS» у 2022 році**

Джерело: власна розробка

З діаграми видно, що основна маса фінансових ресурсів підприємства йде на розрахунки з бюджетом та банками за зобов'язаннями (податки та кредити). Великий обсяг коштів підприємство спрямовує на реінвестування, що характеризує підприємство з позитивного боку. Флагманське СТО «PROFIGAS» приділяє увагу таким фондам, як заохочувальний, соціальний, з якого кошти виділяються на премії та інші заохочувальні виплати працівникам, а також займається збором (кошти спрямовуються в основному на допомогу ЗСУ, а саме установлення газової системи автомобілям для воєнних та ремонт).

Отже, можемо зробити підсумок, що нині надзвичайно зростає як роль керівників підприємств, так й фінансових служб, які грали другорядну роль умовах адміністративно-командних методів управління. Пошук фінансових джерел розвитку підприємства, напрямів найбільш ефективного інвестування фінансових ресурсів, операції з цінними паперами та інші питання фінансового менеджменту стають основними для фінансових служб підприємств

в умовах ринкової економіки. Суть фінансового менеджменту полягає у такій організації управління фінансами з боку відповідних служб, яка дозволяє залучати додаткові фінансові ресурси на найвигідніших умовах, інвестувати їх з найбільшим ефектом, здійснювати прибуткові операції на фінансовому ринку, купуючи та перепродуючи цінні папери. Досягнення успіху у сфері фінансового менеджменту багато в чому залежить від такої поведінки працівників фінансових служб, за якої головними стають ініціатива, пошук нетрадиційних рішень, масштабність операцій та виправданий ризик, ділова хватка.

Література:

1. Гончарук А. Новий підхід до управління ефективністю у промисловості України. *Економіка України*. 2006. № 11. С. 36–46.
2. Малій О.Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2016. № 2. С. 71–74.
3. Рибалко Н.О. Фінансові ресурси: основа діяльності підприємств. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2009. № 3 (94). С. 27–29.